

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

Ο ΒΕΛΒΕΛΕΣ

ΗΘΗ ΙΤΑΛΙΚΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΝ ΙΒΡΕΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΑΠΟΚΡΕΩ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΟΔ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η ΕΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

ΚΑΡΜΕΝ ΣΙΔΒΑ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΣΜΕΙΝ ΤΑΣ ΟΙΚΙΑΣ

ΡΥΣΙΝΑΥΑΓΙΑ ΠΛΟΙΑΡΙΑ

Ο ΑΝΕΜΟΔΕΙΚΤΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΕΝ ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Πόσοι ποιηταὶ δὲν πιστεύουσιν, ὅτι μετὰ τὴν τελεσθεῖσαν λειτουργίαν τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ, δὲν ἠκούσθη πλέον αἶνας χριστιανικὸς ἐν αὐτῇ; Δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς ἐξαισίους ὕμνους, οἵτινες ἐκ τῶν ἐγκάτων τοῦ ἐνδόξου ἀλλ' ἀτυχοῦς τούτου ναοῦ τῆς Ὁρθοδόξιας ἀκούονται κατὰ τὴν νύκτα τῆς Λαμπρᾶς καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ὁθωμανῶν,

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ὡς κηρύσσει ἡ σωζομένη παράδοσις. Τὰ θελκτικὰ ταῦτα ἱστορήματα, ἅτινα ἕως προχθὲς παρηγόρουν τῶν πιστῶν ἐλλήνων τὰς τεθλιμμένας καρδίας, σήμερον ὑπὸ τῶν ἐκπολιτισθέντων ἀπογόνων τῶν θεωροῦνται ἄξια περιγέλωτος. Ἀλλ' ἐννοῶ αἶνον πραγματικὸν, ἀκουσθέντα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐρήμου χοροῦ ὑπὸ τὸν ἀχανῆ μέλανα θόλον.

Καὶ ἐν τούτοις εἶνε ἀληθές.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο διέσωσεν ὁ ζείμνηστος Βυζάντιος ἐν τῷ α' τόμῳ τῆς αὐτοῦ «Κωνσταντινουπόλεως». Εἶνε δὲ τόσῳ περιπαθὲς καὶ τόσῃ μελαγχολίαν γεννᾷ ἡ ἀνάγνωσις του, ὥστε δὲν θεωρῶ ἄσχετον νὰ τὸ ἐκθέσω ἐνταῦθα χάριν τῶν ὀλίγων εἰσέτι ἐπιζώντων ἀγιοσοφιστῶν. Ἀς ἀποκαλέσωμενοῦτω τοὺς ἐμπαιχθέντας καὶ περιφρονηθέντας Μεγαλοβυζαντινοὺς, τοὺς τελευταίους ὁπαδοὺς τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς Μοναρχίας.

Καὶ φρονῶ ὅτι τὸ ὄνομα ἀρμύζει αὐτοῖς καλλιῶν παντὸς ἄλλου, ὡς ἐξεικονίζον ἄριστα τὴν περισωθεῖσαν παράδοσιν, ἥτις τὴν ἀναβίωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας στενότατα συνδέει πρὸς τὸ ἀνοιγμα τῶν κεκλεισμένων ἤδη πυλῶν τῆς Ἀγίας Σοφίας. Τοῦτο μάλιστα θεωρεῖ ὡς πρωτεύον, ὡς ἐπακολούθημα δὲ καὶ τὴν τοῦ θρόνου ἀναγέννησιν. Παρὰ τοῖς ἀγιοσοφισταῖς, οἵτινες, ὅσοι καὶ ἂν εἶνε, οἱ ἀγνοοῦν ἀντιπρόσωποι τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς τοῦ ἔθνους εἶνε, τὸ «θὰ ἀνοίξῃ καὶ πάλιν ἡ Ἀγία Σοφία» σημαίνει, ἢ ἀναζήσῃ ὁ προγονικὸς ἡμῶν θρόνος.»

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος, ἱστορῶν τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ἐν σελίδι 484 τόμῳ Α'. τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀφοῦ περιέγραψε τὴν μετὰ τὴν ἄλωσιν κατὰστασιν τοῦ ἐνδόξου τούτου τῆς Ὁρθοδόξιας αἰχμαλώτου, ὅστις σήμερον ἐτι ζῇ, καίπερ παραμορφωμένος ἐνδὸν ὑπὸ τῶν δεινῶν τῆς δουλείας, ἀναμένων τὸν λυτρωτὴν του, καὶ ἀφοῦ ὠμίλησε περὶ ἐπισκευῶν, αἵτινες κατὰ τὴν παρούσαν ἐκατονταετηρίδα ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ψηφοθέτου Λαγζώνη, ὅπως μὴ ἐξαφανισθῶσι τέλειον αἱ περισωθεῖσαι ἐν αὐτῷ ὠραιόταται εἰκόνες, ἔργα τῶν χρόνων

ΦΥΛΛΟΝ 3

Βασιλείου τοῦ Β'. παρατηρεῖ ἐν ὑποσημειώσει τὰ ἐξῆς.

«Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο (τὴν ἐπισκευὴν) ἐδαπανήθησαν μεγάλοι ποσότητες καὶ καιρὸς οὐκ ὀλίγος, διότι ἐστήθησαν ἐξ ἀνάγκης ἱκιδώματα κολοσσαῖα, καὶ ἡ εἰς τηλικούτον ὕψος ἀνάβασις δὲν ἦτο ἀκίνδυνος ἐπαναλαμβάνομένη πολλάκις μάλιστα τῆς ἡμέρας. Ὅθεν καὶ δύο δυστυχεῖς ἐργάται καταπεσόντες ἐν τῷ διαστήματι τῆς ὅλης ἐπισκευῆς ἐφονεύθησαν ἐν ἀκαρεῖ. Δὲν θέλουσι δὲ, ἐλπίζομεν, δυσαρεστηθῇ οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν, ἐὰν προσθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ποιηθὲν εἰς τὸν ἕτερον ἐξ αὐτῶν, χριστιανὸν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, ἐπιγράμμα, ἀπήχημα καρδίας καὶ μούσης χριστιανοελληνικῆς, ὑπόθεσιν ἔχον τὸ ψαλὲν ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως εἰς τὸν νεκρὸν τοῦτον ἐντὸς τοῦ ναοῦ Τρισάγιον, ἐμφαίνον ἀποχρώντες τὴν πρόσδον τῆς ἀνεξιθρησκείας εἰς τὰς ἡμέρας μας.

Εἰ τὸ θανεῖν καλῶς ζηλωτὸν ἐν ἀνθρώποισιν, οὐ τις τοῦδε νεκροῦ βέλτιον εὖρε πότμον. Τέκτων μὲν γὰρ ἦν, εἰργάζετο δὲ ἐνδοθε νηοῦ, κείνου τοῦ μεγάλου τῆς Ἀγίας Σοφίας. Καὶ ὁ ἀπολισθῆσας πέσεν ὕπτιος ὑψόθεν ἄχνω, ψυχὴ δ' ἐκ ρεθέων οὐρανὸν εἰσανέβη. Ἀμφὶ δὲ μὲν λιθάνου εὐώδους ὥρτο αὐτμῆ, καὶ λαμπὰς ἤφθη ἐνδοθε τοῖου ἔδους. Ἐν δ' ἱερεὺς ἐκέχετο θεὸν μέγαν, ἄγχι παραστάς, Ἑλλαδικῇ φωνῇ, δόγμασι δ' ὀρθοτόμοις. Θαῦμα τόδ' ἐμφανές, ὅψε θεὸς πόρε νῦν μετὰ μακροῦς τέσσαρας αἰῶνας ἀλλοθρόου λατρείας. Τοῖον ἐμήσατο τύμβον αἰοιδίμον εὖ μάλα τέκτων, ἐν τῷ Ναῷ Σοφίας πνεῦμα θεῷ παραθεῖς.

* *

Οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίου τούτου ἐργάτου διεσώθη μέχρις ἡμῶν, ἀλλ' οὔτε τὸ τοῦ ἱερέως, ὅστις διασχίσας τόσων αἰώνων σκοτίαν ἤναψε κηρίον ὑπὸ τὸν σιωπηλὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας θόλον καὶ ἔψαλε Τρισάγιον, ὑμνολογήσας δι' ὀρθοδόξου εὐχῆς τὸν θεόν, ὡς εἰκονικώτατα περιγράφεται τοῦτο ἐν τῷ ἄνω ὠραίῳ ποιηματικῷ ὑπὸ ἀνώνυμου ὡσαύτως ποιητοῦ.

*Ω! Φρίκην θανάτου μᾶς προξενεῖ τὸ ἀνώνυμον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, οὕτως ἐπικνηληθέν. Ἀνώνυμος ὁ νεκρὸς, ἀνώνυμος ὁ ἱερεὺς, ἀνώνυμος ὁ ποιητὴς ὁ ἀπαθανάτισας τὸ νεκρώσιμον τοῦτο τρισάγιον.

Οὕτως ἦτο πεπρωμένον! Ἐν τῷ ἀνώνυμῳ ἐκδηλοῦται τὸ πένθος ὅπερ ἐφαπλοῦται ἐν τῷ σπαρκατικῷ τούτῳ διὰ τοὺς ἀγιοσοφίτας ἐπεισοδίῳ. Αἰχμάλωτος ὁ νεκρός, ἐν ᾧ ἐτελέσθη. Τύραννοι ἐξώ με ἄγρυπνον ὄμμα. Νεκρώσιμος ἡ ψαλίσσα εὐχή. Ἀντὶ τῶν τριῶν χιλιάδων φώτων, ἅτινα ἀνήπτοντο ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ναοῦ, σήμερον ἐν μόνον πτωχὸν κηρίον ἀμυδρὸν ἐπέχων φῶς, ὡς νεκρικὴ κανδήλα, ἀναφθεῖσα ἐκεῖ μετὰ τόσους αἰῶνας πρὸ τοῦ ἀποθαμένου ἐθνικοῦμεγαλείου. Τὸ δὲ θυμίαμα, ὅπερ ἄφθονον ἄλλοτε ἐπλημμύρει τὸν μέγαν θόλον, περιβάλλον διὰ νεφῶν τὸν ἐν μέσῳ Παντοκράτορα, ἤδη πτωχικὸν ἀνυφοῦται, ἵνα μὴ κρυβῶσιν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ὑπὸ τὰ πυκνὰ νέφη του ἡ περὶ τὸν θόλον οἱ ἀραβικοὶ στίχοι τοῦ Κορανίου καὶ μὴ θολοθῶσιν αἱ εἰκόνες τοῦ Προφήτου καὶ τῶν τεισάρων Χαλιφῶν!

* *

Καὶ ὅταν, ἀνώνυμε ἱερεῦ, ἐφώνεις τὴν εὐχήναμετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων» τίς οἶδεν ἂν δὲν ἐμνημόνευσας μυστικῶς μετὰ τοῦ φονευθέντος ἐργάτου καὶ τὸ νεκρὸν ἑλληνικὸν Γένος, ὑπὸ τὰ ἄδυτα ἐκεῖνα τῆς Ἀγίας Σοφίας ταφέν! Καὶ ἂν, γενόμενος ἐν ἐκστάσει, δὲν εἶδες περὶ σέ τὸν χορὸν τῶν βασιλέων καὶ Πατριαρχῶν, καὶ εἶδες λάμποντα τὸν ναὸν ὅλον, μὲ τοὺς ὀκτακοσίους ἱερεῖς του, καὶ ἐν ᾧ τὰ σου κατεκλήλουν αἱ ἀρμονίαι τῶν ἑκατὸν ψαλτῶν, τίς οἶδεν, ἂν οἱ ὀφθαλμοὶ σου δὲν εἶδον ἀκόμα μίαν φορὰν τὰς ὠραίας βυζαντίας τοιχογραφίας, θαυμαστά ψηφοθετήματα στίλβοντα ἐκ τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν πολυχρῶμων ὑαλινῶν πετραδίων!

Τίς οἶδεν, ἄγνωστε ἱερεῦ, ἂν, ὅτε ἠῤῃεσο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ θανατωθέντος ἐργάτου, δὲν ἠυχήθης μυστικᾶ καὶ ὑπὲρ ἀναστάσεως τοῦ θυσιασθέντος ἑλληνικοῦ Γένους, καὶ ἂν τὸ τρισάγιον ἐκεῖνο δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ἐν ἀπόκρυφον μνημόσυνον τῆς πεσούσης Πατρίδος, τελεσθὲν μυστηριωδῶς καὶ ἀοράτως ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ!

Ο ΒΕΛΒΕΛΕΣ

(Διήγημα πρωτότυπον)

Δ'.

Τοιαῦτα διελογίζετο ὁ ντελὴ Γιορδάν, ἄγνωστος ἐντελὼς τὴν γνώμην τῆς Οὐσκουῆς πόσον ὁμως θ' ἀπηλπίζετο, ἐὰν ἤκουε τὰς παρατηρήσεις τῆς μητρὸς αὐτῆς, λεγούσης ἰδιαιτέρως πρὸς τὴν συμπεθέραν τῆς :

«— Φαίνεται πῶς τὸν θέλει καὶ τὸ κορίτσι τὸν Κεθόρκ· γιὰτὶ ἄφ' ὅτου τάρραδωνιάσαμε, σοῦ γίνηκε μιὰ νοικοκυρά μοναδική, δὲ μ' ἀφίνει νὰ πιάσω τίποτε ἐγὼ, ὅλα τὰ προφθάνει μόνῃ της, γρήγορα γρήγορα καὶ καθαρά, καὶ γὰρ νὰ μὴ λερῶσθαι τὸ σπῆτι, τὰ κουβαλεῖ ὅλα στὸ δῶμα καὶ τὰ τελειώνει σ' τὴν στιγμὴ. Ποῦ λέμε, μ' αὐτὸ θέλει νὰ δείξῃ, πῶς εἶνε πλέον ἄξια νὰ γυρίσῃ σπῆτι καὶ μόνῃ της, καθὼς καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν πλὴθ διαστρεμμένη πεθερά. Μόνο στὸ ζῆμακα δὲν ἐπιτυγχάνει τόσο, δὲν τ' ἀγαπάει διόλου, βιάζεται νὰ τελειώσῃ, πολὺ βιάζεται. Ὅταν κοσκινίξῃ, γὰρ νὰ κάμῃ γρήγορα, ἀφίνει τὸ μισθὸν τὰς εὐρεῖς μέσ' ἐπὶ πίτυρο. Ἀλλὰ θὰ μάθῃ με τὸν καιρὸν ξέρεις, εἶνε πολὺ μικρὸ· δὲν ἐκλείσει ἀκόμα τὰ δεκάξῃ.

Ἡ συμπεθέρα, πλήρης χαρᾶς, ἀνεκοίνωσε πάντα πρὸς τὸν υἱὸν της· καὶ ὁ Κεθόρκ ἀχπάρ, — ὦ! πόσον οἱ ἐρῶντες εὐαρεστοῦνται νὰ λαλῶσι περὶ τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου! — καθ' ὃ νέος, καὶ ἐπόμενος οὐχὶ τόσο ἀιδήμων ὅσον μία κόρη, δὲν ἐδίστασε νὰ ἐμπιστευθῇ, ὅτι περὶ τῆς μνηστῆς του ἔμαθον, εἰς τὸν φίλον τοῦ Γιορδάν, εἰς δὲν μεγίστην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν, ἰδίως ἡ τῆς ἀρτοποιίας ὑπόθεσις. Διὰτὶ; ἄγνωστον. Τὴν ἐπαύριον, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ὁ ντελὴ Γιορδάν, ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γειτόνος του, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐδήλωσεν, ὅτι ὤφειλε νὰ παραιτηθῇ τοῦ μετὰ τοῦ Κεθόρκ γάμου τῆς θυγατρὸς του, ἐὰν ἤθελε νὰ ἐξακαλουθῇ ζῶν· διότι, ἐπεθύμει νὰ νυμφευθῇ αὐτὴν ὁ Γιορδὶς τσορμπατζῆς, ὅστις θὰ ἦτο, ἔλεγε, πρόθυμος νὰ μεταβάλλῃ θρησκειομα, ἐὰν ἡ ἀρμενικὴ θρησκεία ἦτο ἀνωτέρα τῆς ἰδικῆς του. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν εἶνε, καθὼς καὶ οἱ ἴδιοι ἀρμένιοι ὁμολογοῦν, τιμῶντες τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν ὡς πρεσβυτέρων ἀδελφὴν τῆς ἰδικῆς των, ἦτο ὀρθὸν ἡ Οὐσκουὴ νὰλλάξῃ θρησκειομα. Καὶ ἐπὶ τῇ ἀρνήσει τοῦ καταπεπληγμένου Τορὸς, ἡπείλησεν ὅτι θὰ τὴν ἤρπαζε διὰ τῆς βίας.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ἀπροσδοκῆτου συμβάντος, σύμπαν τὸ ἀρμενικὸν ἔθνος κατεταράχθη· ὁ γάμος τῆς Οὐσκουῆς ἀνε-